

Wonen in de oudheid – de Grieken en de Romeinen:

Wat leer je in dit thema?

- *Griekenland had 2 stadsstaten met een heel andere cultuur.*
- *Griekse woning*
- *Sport en ontspanning*
- *Geloof*
- *Mythen en legenden*
- *Romeinse Rijk*
- *Julius Caesar*
- *Bouwwerken*
- *Weetjes*

Wat doen we in dit thema?

- *Informatie creatief noteren in het Wetenschapsschrift*

Griekenland is een heel mooi land dat nu door veel toeristen bezocht wordt. Misschien voor het goede weer, maar zeker ook voor het rijke culturele verleden van Griekenland. Griekenland bestaat uit een heleboel eilanden. Het grootste en bekendste eiland heet [Kreta](#)

Bekijk het filmpje van Histoclips. Noteer in sleutelwoorden wat jij belangrijk vindt.

Stadstaat → polis → politici → mannen beslissen mee wie de volksvertegenwoordigers worden (= democratie)

Liggend eten en drinken in de mannenkamer → slaven en hofdames brengen eten/drinken

Natuur → werk van de Goden (=onsterfelijke – perfecte mensen) Berg Olympus is hun woonplaats. Oppergod = Zeus. Tempels gewijd aan hen. BV. Pantheon op Akropolis.

Olympische spelen → ontstaan in deze tijd → winnen = lauwerkrans + eeuwige roem

1 land, 2 werelden

Griekenland was ingedeeld in 2 stadsstaten: [Sparta](#) en [Athene](#)

[Sparta](#) leek wel een legerkamp. Er golden strenge wetten. Zo werden pasgeboren baby's gekeurd.

Ongezonde baby's werden van de rotsen gegooid, want ze zouden alleen maar voor last zorgen. Als jongens

[7 jaar](#) waren werden ze van huis weggehaald en moesten ze naar een strenge school, [een](#)

[soldatenschool](#). Daar verbleven ze tot hun 60. Nu nog gebruiken ze voor een heel strenge opvoeding de

volgende term: **Spartaanse opvoeding**.

In Athene was het gelukkig anders. Jongens gingen er naar school, ze kregen er **wiskunde, toneel, muziek, gym,...** Van hun **18** tot hun **20** gingen ze naar het leger.

Daar is ook de democratie uitgevonden. Alle burgers waren **gelijk** voor de wet en mochten hun **mening** geven. Er was dus al **stemrecht**, maar enkel voor mannen. Vrouwen, vreemdelingen en slaven hadden dat recht niet.

Gief deze informatie in een schema:

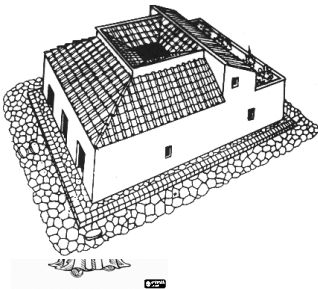
Woning

De Grieken leefden in eenvoudige huizen die gemaakt waren van **leem** of **hout**.

Bijna alle huizen hadden een binnenplaats waar de gasten ontvangen werden.

De huizen waren **wit** gekleurd. Waarom? **Die kleur stoot de zon af = koeler**.

Veel huizen samen vormden een **polis** of een ommuurde stad. Elke stad had een eigen leger.

De huizen hadden een mannenkamer en een vrouwenkamer.

Wat deden de vrouwen? **Spinnen, weven, het huishouden**

Wat deden de mannen? **Liggen, praten, eten**

Mannen en vrouwen leefden dus apart. De vrouwen moesten al jong trouwen met een oudere man. Zo kon de man de jonge vrouw 'vormen' naar zijn wensen. Ook kon de jonge vrouw zorgen voor de oude man. In de zomer leefden de mensen vooral op straat. Langs de straatkanten waren kraampjes opgesteld en zo ontstond de plaatselijke **markt = agora**

Sport en ontspanning

Buiten de stad lagen openluchttheaters. Die werden dikwijls gebouwd tegen een **rots** omdat de akoestiek (geluid) daar perfect was. Er werden blijspelen (**_komedie_**) en treurspelen (**__tragedie__**) gebracht, vaak gezongen.

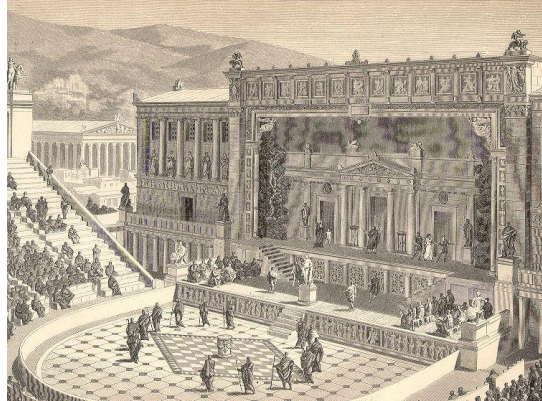
Enkel mannen mochten deel uitmaken van het theater. Ze speelden dus ook vrouwenrollen.

Wat betekenen deze Griekse woorden?

Skènè: **scène**

Orchèstra: **orkest**

Theatron: **theater**

Geloof

Op het hoogste punt van de stad, de **Akropolis** bouwden de Atheners tempels. De bekendste in Athene is het **Pantheon**. Die is gewijd aan Athena, de godin van de **wijsheid**. Enkele andere tempels zijn: **Zeustempel**, **Knossos**, ...

De Grieken waren krakken in wiskunde. Elke tempel werd gebouwd volgens dezelfde verhouding: lengte = (2x breedte) + 1 zuil. Als de breedte van de tempel 5 zuilen was, wat was dan de lengte?

lengte = $(2 \times 5) + 1 = 11$ zuilen

Als de breedte van de tempel 8 zuilen was, dan was de lengte $(2 \times 8) + 1 = 17$ zuilen

Kies zelf een verhouding voor je tempel. Hou rekening met de formule!

Verhouding:

Teken nu je tempel in voor- en zijaanzicht.

Mythen en legenden

De Griekse oudheid draait rond heel wat mythen en legenden. Je krijgt per 2 een verhaal. Lees dit en noteer de belangrijkste woorden in de cirkel. Maak dan een tekening die past bij de inhoud van je verhaal.

Creatieve tijd! Schrijf een gedicht van minstens 8 regels waarin je mythe wordt verteld.

Noteer hieronder welke belangrijke personen voorkomen in de mythen en legenden van de anderen.

Wat vond je tot nu toe interessant?

De tijd van de Grieken en die van de Romeinen overlapt elkaar voor een stuk. De Griekse en Romeinse gewoonten in verband met bouwkunst en ontspanning waren dan ook grotendeels hetzelfde. Hieronder bespreken we de opvallende Romeinse kenmerken.

Het Romeinse Rijk

Het Romeinse Rijk werd **'Imperium Romanum'** genoemd.

Dat is dus in de _____ eeuw!

*Het Romeinse rijk is ontstaan toen Rome gesticht werd in 753 v.C. De legende vertelt dat Rome gesticht is door **Romulus** en **Remus** een tweeling, met als vader de god Mars (god van de **oorlog**) Zij stichtten een stad en kregen daarna ruzie over wie de stad mocht besturen, en toen gingen ze erom vechten. Remus werd gedood in het gevecht en Romulus ging de stad Rome besturen.

*Een ander verhaal van het ontstaan van Rome is een verhaal over boeren die versterkte muren bouwden om hun landen te beschermen, zich met elkaar verenigden en zo de stad Rome vormden.

De Romeinen legden wegen van steen aan (kasseien) en bouwden bruggen. Hierdoor konden de soldaten gemakkelijk lange afstanden afleggen over het land. Zo'n legerbaan noemden ze een **heirbaan**. Het Romeinse leger was ingedeeld in **legioenen**. Elk legioen bevatte 5000-6000 soldaten.

Julius Caesar

Hij leefde van 100 v.C. tot 44 v.C. Caesar werd dus **56 jaar**.

Dat is dus in de _____ eeuw!

Caesar was eerst advocaat, toen staatsman, daarna veldheer en later schrijver. Nog later werd hij de eerste keizer van Rome. Caesar heeft de kalender uitgevonden. Hij bedacht dat het jaar 365 dagen kreeg en om de vier jaar was er een schrikkeljaar dat betekent dat er 1 dag meer in het jaar is. Juli is naar Julius Caesar vernoemd **omdat dat zijn geboortemaand is**.

Het woord **keizer** komt van Caesar (Caisar).

Caesar had jarenlang de politieke macht in Rome. Hij zou ook een relatie gehad hebben met Cleopatra. De senaat vond dat Julius te veel macht kreeg en ze maakten een pannetje om hem te doden. In de senaat werd hij vermoord.

Brutus, zijn beste vriend, stak als laatste een dolk in Caesar. Diens laatste woorden waren: 'Ook gij, Brutus', waarmee hij bedoelde: *Jij was de laatste van wie ik het verwacht had!*

Hij wordt vaak afgebeeld met een **lauwerkrans** op het hoofd.

Veni vidi vici → Ik kwam, ik zag en ik overwon.

Bouwwerken

***Het aquaduct** was een van de belangrijkste uitvindingen uit het Romeinse Rijk. Het was een soort **brug** en vers water van uit de bergen werd zo naar het centrum van de stad geleid.

trionfbogen.

<http://www.schooltv.nl/video/water-in-het-oude-rome-geen-stromend-water-en-wc/#q=oudheid>

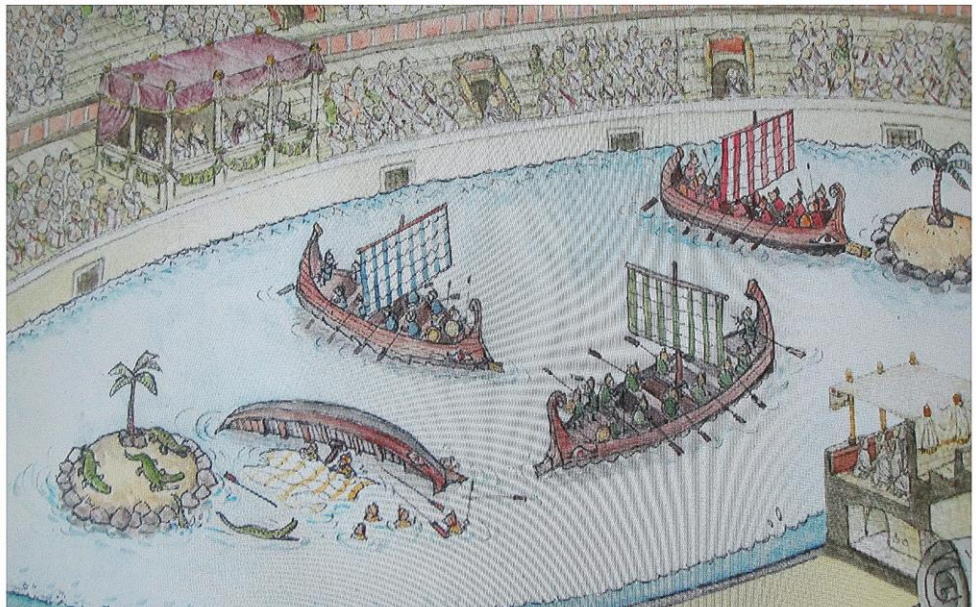
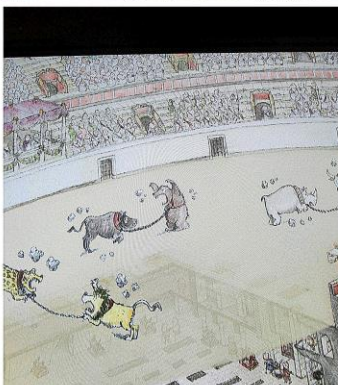
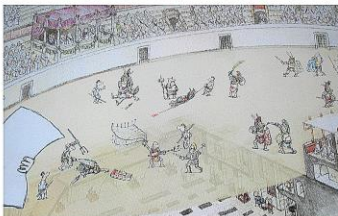
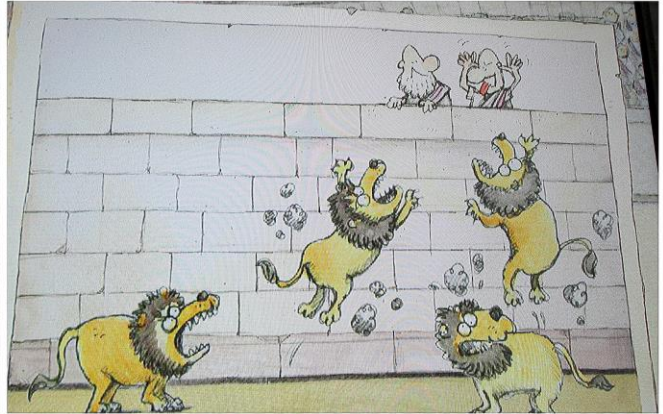
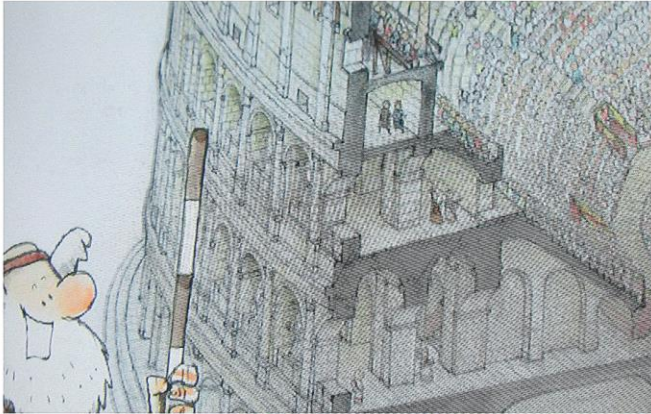
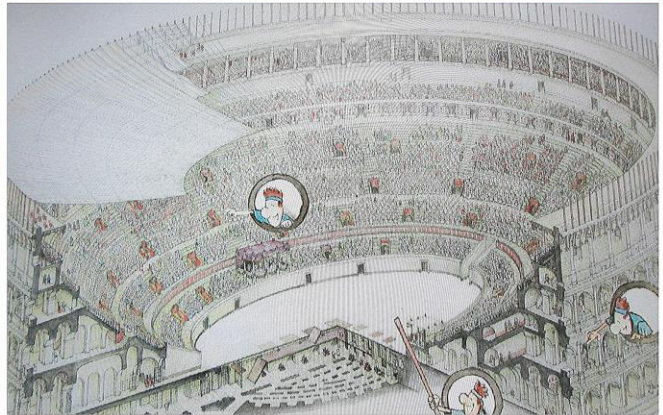
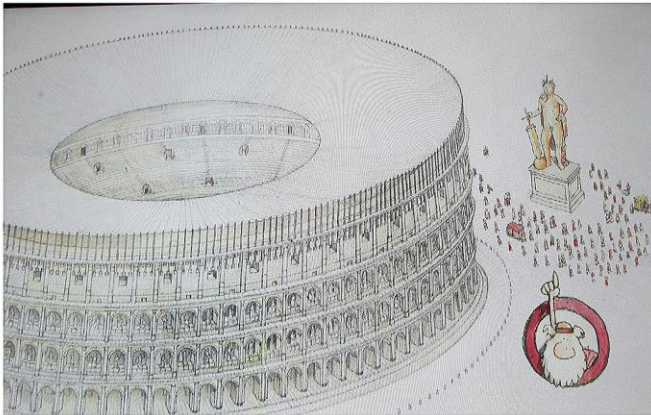
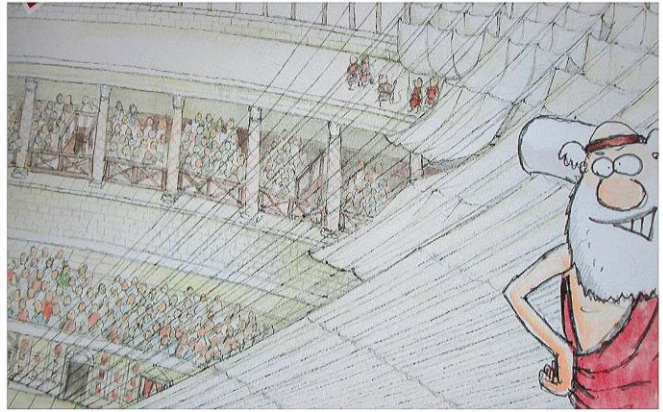
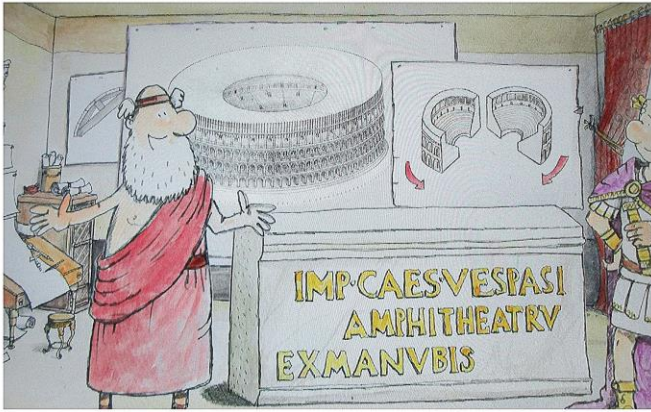
***Het Colosseum** was het grootste **amfitheater** van het Romeinse Rijk.

Keizers gebruikten het Colosseum om het publiek te entertainen met gratis amusement: **Brood en spelen**.

De spelen waren een symbool van prestige en **rijkdom** en het was een manier voor de keizers om hun populariteit te verhogen. De spelen duurden een hele dag of soms zelfs meerdere dagen achter elkaar.

Welke **informatie** over het amfiteater krijg je door onderstaande foto's?

Knutselmoment: We bouwen de Oudheid in een kijkgdoos!

Doe-moment:

Probeer jouw naam eens te schrijven met de letters van het Griekse alfabet!

A	α	alpha	N	ν	nu
B	β	beta	Ξ	ξ	xi
Γ	γ	gamma	Ο	ο	omikron
Δ	δ	delta	Π	π	pi
E	ε	epsilon	Ρ	ρ	rho
Z	ζ	zeta	Σ	σ	sigma
H	η	eta	Τ	τ	tau
Θ	θ	theta	Υ	υ	upsilon
I	ι	iota	Φ	φ	phi
K	κ	kappa	X	χ	chi
Λ	λ	lambda	Ψ	ψ	psi
M	μ	mu	Ω	ω	omega

Kan je ook een aardig woordje Latijn? Verbind met de juiste betekenis:

pater	☐	o	☐	water
sol	☐	o	☐	wijn
aqua	☐	o	☐	dicteren
nox	☐	o	☐	vader
vinum	☐	o	☐	zon
dicere	☐	o	☐	nacht

Tip : Het Latijn en het Frans zijn twee Romaanse talen. Zij lijken dus wat op elkaar!

In de strips van Asterix en Obelix valt er regelmatig een Latijnse spreuk.
Wat zouden ze willen zeggen? Zet de juiste letter achter elke spreuk.

Acta est fabula.	☐	<i>Pluk de dag.</i>
Carpe Diem.	☐	<i>De teerling is geworpen.</i>
Alea jacta est.	☐	<i>Een gezonde geest in een gezond lichaam.</i>
Morituri te salutant.	☐	<i>De zon schijnt voor iedereen.</i>
Sol lucet omnibus.	☐	<i>Het spel is afgelopen.</i>
Mens sana in corpore sano	☐	<i>Zij die gaan sterven, groeten u.</i>

Weetjes over de Grieken en de Romeinen

Het paard van Troje:

Conflict tussen Sparta en Troje dat 10 jaar duurt. Spartaanse leger heeft plannetje en verstopt zich in enorm houten paard. (= zogezegd geschenk van de Goden.) 's Nachts nachtelijke aanval. Sparta overmeestert Troje!

Mozaïeken:

Kleine gekleurde steentjes die een afbeelding of patroon vormen. Is alleen voor de rijken.
(veel handenarbeid, inspannend dus duur!)

Beeldhouwkunst:

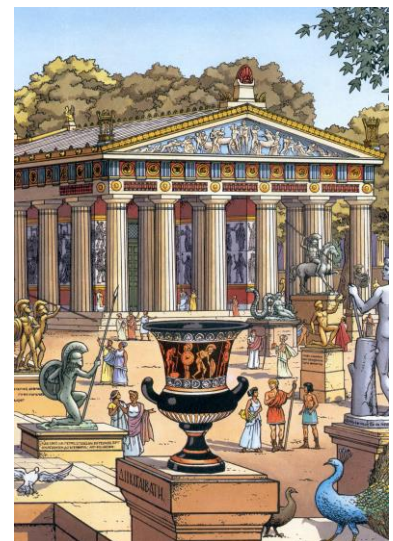
Veel Godenbeelden (=perfecte naakte lichamen)

Bouwkunst:

Tempels $(2x b) + 1 = l$

Enorme stenen, zuilen, timpanen,...

Perfectie

Vraagstukken

*De vorm van een Griekse tempel is rechthoekig. De Grieken gebruiken de volgende wiskundige formule:

$$\text{'aantal zuilen in de lengte} = (2 \times \text{zuilen breedte}) + 1'$$

Als je weet dat er in de breedte acht zuilen staan, hoeveel staan er dan in de lengte?

Bewerking: _____

Antwoordzin: _____

Als je weet dat er in de breedte 24 zuilen staan. Hoeveel staan er dan in de lengte?

Bewerking: _____

Antwoordzin: _____

*Het oude Griekenland interesseert nog steeds heel veel mensen. Jaarlijks bezoeken er vele toeristen de Akropolis (hoogste punt van de stad Athene). Twee groepen vertrekken 's morgens om 7 uur. Als ze het juiste parcours hebben gevolgd hebben ze een afstand van 24 km afgelegd. Groep 1 volgt het parcours nauwkeurig. Ze rusten twee keer 30 minuten. Stipt om 11u komen ze toe. **Wat was hun gemiddelde snelheid? (km/uur)**

Bewerking: _____

Antwoordzin: _____

*Het Romeinse leger legde heirbanen aan om gemakkelijk van de ene plaats naar de andere te stappen. In modder ging dit niet zo eenvoudig. (Een heirbaan is eigenlijk een kasseibaan.) Om 10 kasseien te leggen hadden ze een halve emmer water nodig.

Vul de tabel aan.

Kasseien	10	400		850	2000
Emmers	0,5		10		